

зицій гуманістического підходу, повинні послідовально бути проведені в актах громадянського законодавства. Вказується, що спроба змінити напрямлення правового регулювання цих відносин на користь людини і, в частині, захисту його життя і здоров'я не удалась в повній мірі внаслідок традицій пандектної системи громадянського права. Обґрунтована необхідність змінення підходу до визначення об'єктів громадянських прав на основі концепції гуманізму.

Ключеві слова: людина, об'єкти громадянських прав, життя і здоров'я людини, лікарські засоби.

Summary

Komarov V. A. Regulation of relations concerning drugs in Ukraine. — Article.

The article deals with the approach to the legal regulation relations of medicinal agents as the object of civil rights. The author believes that the change in the paradigm of the legal regulation of civil law, from the standpoint of humanistic hike, should be consistently held in the act of civil legislation. Indicates that the attempt to change the direction of legal regulation of these relations for the benefit of man, and in particular the protection of life and health, can not pan out to traditions pandectists civil law system. Justified by the campaign to change the definition of objects of civil rights based on the concept of humanism.

Keywords: man, objects civil rights, human life and health, medicines.

УДК 347.4

Р. А. Молодецький

СУДОВЕ ПРАВОЗАСТОСУВАННЯ ЯК ОСОБЛИВИЙ ВИД ПРАВЕРЕАЛІЗАЦІЇ (В АСПЕКТІ ТЛУМАЧЕННЯ ДОГОВОРУ)

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями.

Процес оновлення цивільного законодавства відповідно до сучасних потреб цивільного обігу завершився прийняттям ЦК України. Законодавчий акцент в регулюванні цивільних відносин було перенесено з майнових на немайнові відносини (ст. 1 ЦК України), проведено ревізію системи джерел цивільного законодавства і права [1, 81], зокрема в якості регулятора суспільних відносин були визнані не тільки норми, що містяться в актах цивільного законодавства, а й договори та звичаї [2, 19]. Серед здобутків кодифікаційних робіт окремо слід відзначити закріплення механізмів тлумачення правочину, договору та запобігу (ст. ст. 213, 637, 1256 ЦК України). Необхідність закріплення цього механізму пов'язана з тим, що кількість договірних спорів в судовій практиці постійно зростає, чому, на нашу думку, сприяють дві обставини. По-перше, це те, що розвиток економічних відносин в умовах свободи підприємницької діяльності об'єктивно зумовив збільшення кількості договорів, які укладаються. По-друге, надання законодавцем можливості не просто укладати вільно договори (ст. 626 ЦК України [3, 250]), але й встановлювати свої правила, які можуть бути навіть відмінними від положень чинного законодавства (ст. 6 ЦК України). У цьому аспекті зазначені положення були предметом ретельного аналізу дослідників [4, 3, 34]. Укладання змішаних договорів, зміна правил

встановлених законом на договірні призводить до збільшення вірогідності виникнення спору між учасниками договірних відносин. Якщо учасники договору не доходять згоди, то спірні питання вирішуються судом, який в процесі судового розгляду вирішує спір і здійснює тлумачення норм договору.

Метою статті є визначення особливостей судового правозастосування при тлумаченні норм договору, а також виявлення факторів, які впливають на цей процес в судовій практиці.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання цієї проблеми. Виклад основного матеріалу дослідження.

В літературі питання про тлумачення договорів окремо не досліджувалось. Як правило, йшлося про тлумачення норм права (Є. В. Васьковський [6], А. С. Піголкін [7], А. Ф. Черданцев [8]), або про їх застосування (І. Я. Дюрягин [9], П. Є. Недбайло [10], С. І. Вильнянський [11]). Розгляд проблем тлумачення договору обмежувався оглядом на рівні окремих параграфів у підручниках [12, 210; 13, 644–648; 14, 64–65], частин комплексних досліджень [15, 136–145] або взагалі на рівні відповідних посилань на правила тлумачення правочинів [16, 145; 17, 88, 268]. Іноді це питання взагалі авторами не висвітлювалось [18; 19].

Разом з тим результати аналізу судової практики² та відсутність спеціальних досліджень механіки тлумачення договору об'єктивно зумовлюють необхідність дослідження цього інституту та розробки теоретично обґрунтованої моделі його застосування.

Функція відправлення правосуддя — найважливіша функція держави, переоцінити значення якої в питаннях впорядкування, стабілізації, правової конкретизації суспільних відносин і зв'язків неможливо. Соціальна цінність і значущість судової діяльності зумовила рівнозначне місце судової влади разом із законодавчою і виконавчою гілками державної влади. Судове правозастосування є специфічною формою реалізації права компетентним органом — судом, здійснювану у визначеному, встановленому законом порядку, направленому на реалізацію правових розпоряджень, безпосереднім результатом якої є вирішення правового конфлікту за допомогою видання акта судового правозастосування по конкретній юридичній справі [20, 93].

Оскільки судове правозастосування є одним з найважливіших різновидів форм реалізації права, йому (окрім індивідуальних особливостей) властиві загальні ознаки державного правозастосування. До судового (як і до будь-якого) правозастосування пред'являються вимоги законності, обґрунтованості, доцільності, справедливості. Не зупиняючись детально на дослідженні цих вимог, оскільки це виходить за межі мети цієї публікації, обмежимося посиланням на С. Дністрянського, який не вважав за можливе застосування судом норми, не справедливої до конкретної справи [21, 93]. На думку А. В. Аверіна, вирішення судом правових конфліктів без урахування індивідуальних особливостей конкретної справи, без урахування соціальної значущості норми права, що застосовується, характеризує правозастосовчу діяльність суду як юридичний формалізм, що суперечить і духу права, і принципу законності [20, 96].

Договір є основним інструментом організації суспільних відносин, а договірне регулювання самостійним правовим способом організації конкретних індивідуальних договірних зв'язків [22, 35]. Закріплення законодавцем в якості джерела законодавства договору підкреслило ту обставину, що суд, вирішуючи договірний спір, повинен перш за все керуватися нормами договору, і тільки у разі, якщо вони суперечать закону або не дають відповіді на спірні питання, застосовувати закон. Така позиція законодавця цілком обґрунтована. Правила про тлумачення змісту правочину, встановлені у ст. 213 ЦК України, є новими. ЦК УРСР не передбачав аналогічних норм. Це не випадково з огляду на те, що в умовах планової (директивної) економіки не існувало потреби у здійсненні тлумачення правочинів (договорів) [23, 227, 228]. Цілком очевидно, що правові розпорядження норми закону, будучи абстрактними, не можуть дати повну правову регламентацію всьому різноманіттю існуючих в сучасному суспільстві конкретних відносин, у зв'язку з чим одним з аспектів судового правозастосування є співвідношення законної діяльності суду з найбільш оптимальним шляхом застосування правової норми к конкретній життєвій ситуації. Саме через абстрактно-загальний характер правові норми припускають можливість і необхідність суддівського розсуду в процесі судового правозастосування при вирішенні тієї або іншої справи. З урахуванням того, що в сучасних умовах при наявності договору між сторонами суд перш за все повинен керуватися нормами договору, зростає вимоги до якості їх підготовки, оскільки чим більше в договорі буде «білих плям», тем більше суд змушений звертатися до норм закону, долаючи ці прогалини, а оскільки закон не здатний та і не повинен регламентувати всі індивідуальні ситуації, які виникають під час виконання укладених договорів, особливо коли йдеться про договори між фізичними особами, то на суддю покладається тягар справедливого вирішення спору у відповідності до свого розсуду.

В літературі слушно була підкреслена тенденція до зростання можливостей суду щодо застосування розсуду в правозастосовчому процесі [24, 10]. Цю тенденцію сформував багато факторів, серед яких розповсюдження юрисдикції суду на всі правовідносини, надання суду права долати прогалини в правовому регулюванні шляхом застосування аналогії законодавства і права та ін., дослідження яких виходить за межі цієї публікації.

Суддівський розсуд — це інтерпретаційна діяльність судді, що характеризується вибором одного з можливих і допустимих висновків, що підлягають встановленню в рамках дослідженого правового конфлікту, і обмежений розпорядженнями правових норм. Суддівський розсуд — виключно важлива категорія судового правозастосування, проте щодо якої не було сформовано єдиної позиції дослідниками.

Так, Д. М. Чечот визначає суддівський розсуд як волю судді у виборі відповідного рішення [25, 68, 72]. К. І. Комісаров розглядав судовий розсуд як надану суду правоможність приймати, відповідно до конкретних умов, таке рішення з питань права, можливість якого впливає з загальних і лише відносно визначених вказівок закону [26, 63]. О. А. Папкина виділяє такі ключові еле-

менти визначення розсуду суду: застосування розсуду, передбачене юридичними нормами; суддівський розсуд здійснюється в процесуальній формі; суддівський розсуд повинен бути мотивованим; ключовим елементом суддівського розсуду є категорія вибору варіанту рішення того або іншого правового питання; вибір обмежений загальними і спеціальними межами; розсуд суду є правозастосовчою діяльністю [24, 10]. Аарон Барак визначає суддівський розсуд як дане судді повноваження вибору між двома і більш законними альтернативами, як свободу вибору між різними можливими рішеннями; як повноваження вибирати між двома або більш лініями дій, кожна з яких вважається дозволеною, або як повноваження, яке закон дає судді, щоб робити вибір з декількох альтернатив, з яких кожна законна [27, 13].

Незважаючи на те, що ставлення до суддівського розсуду різне, на нашу думку, без цього елемента здійснення тлумачення, будь-то судове тлумачення як результат конкретного провадження (наприклад, позов про тлумачення окремих умов договору, заповіту) або елемент судової діяльності по вирішенню договірному спору (позов про розірвання кредитного договору), є неможливим. У зв'язку з наведеним зростає значення оточення, де формуються типові підходи до тлумачення окремих категорій договорів — судової практики.

Як слушно зауважила професор О. А. Беяневич, судова практика займає проміжне становище у соціальному регулюванні між нормативною та індивідуальними складовими, а тому не тільки здатна, але й повинна коригувати, виправляти недоліки законодавства [28, 308]. Незважаючи на практичну важливість питання, співвідношення правозастосування та судової практики досліджувалось лише в окремих випадках і тільки російськими дослідниками [20; 29; 30; 31]. Виключенням є статті Л. Г. Лічмана, який на рівні окремих публікацій намагався досліджувати проблематику [32, 43–48; 33, 468–470]. Найбільш популярними залишаються дослідження практики застосування окремих нормативних актів [34; 35] або особливості розгляду судами окремих категорій спорів [36–38].

Разом з тим кожен раз, коли суддя розглядає справу, пов'язану з вирішенням договірному спору, він здійснює череду логіко-юридичних операцій та вирішує низку питань, серед яких головне — що мали на увазі сторони, укладаючи договір (застосування критерію волі), та як це знайшло відображення в самому договорі (встановлення справжності волевиявлення та відповідність його вимогам закону, в тому числі щодо форми). З такої позиції закріплення механізму тлумачення в ст. 213 ЦК України особлива послідовність дій правозастосувача є не просто логічним, але й необхідним кроком законодавця, який встановив межі суддівського розсуду при вирішенні договірних спорів. На користь такого висновку свідчить також те, що в багатьох випадках причиною виникнення спорів є тлумачення окремих умов договору на «свою користь», у відриві одних положень від інших, використання власної досвідченості, в тому числі правої, з метою підготовки «кабальних договорів» і т.п.

Відповідно законодавець встановлює, що при тлумаченні змісту правочину (договору) беруться до уваги однакове для всього змісту правочину зна-

чення слів і понять, а також загальноприйняте у відповідній сфері відносин значення термінів. Якщо буквальне значення слів і понять, а також загальноприйняте у відповідній сфері відносин значення термінів не дає змоги з'ясувати зміст окремих частин правочину, їхній зміст встановлюється порівнянням відповідної частини правочину зі змістом інших його частин, усім його змістом, намірами сторін. Якщо немає можливості визначити справжню волю особи, яка вчинила правочин, до уваги беруться мета правочину, зміст попередніх переговорів, ustalена практика відносин між сторонами, звичаї ділового обороту, подальша поведінка сторін, текст типового договору та інші обставини, що мають істотне значення. Разом з тим ситуація відрізняється, коли тлумачення умов договору є необхідним для вирішення договірного спору в цілому, наприклад, при вирішенні спору про розірвання договору, що передбачає оцінку відповідності дій відповідача встановленим сторонами правилам (порядку виконання) в самому договорі та їх відповідність імперативним вимогам закону.

Сфера тлумачення права — це сфера об'єктивного права, тобто сукупність норм, що містяться в джерелах (формах) права і потребують з'ясування і роз'яснення як уповноваженими органами держави і їх посадовими особами, так і суб'єктами права в процесі правотворчої, правореалізаційної, правозастосовної та інших форм діяльності [39, 600]. Разом з тим, коли йдеться про тлумачення договору, ситуація принципово відрізняється, оскільки наведене буде вірним тільки для того випадку, коли правозастосувач, долаючи прогалини договірної волі сторін або «дефекти» їх волевиявлення, вирішує спори на базі позитивного законодавства.

Якщо функції тлумачення права — основні напрямки і способи роз'яснення змісту норм права з метою їх однакового розуміння і застосування [39, 611], то для договірного спору функція тлумачення виражається у встановленні змісту норм договору з метою його цільного сприйняття та застосування до конкретних правовідносин між сторонами. Разом з тим коли рішення суду набрало законної сили, то воно є обов'язковим для виконання на території України (ст. 14 ЦПК України) і має преюдиціальну силу і зобов'язує всіх суб'єктів сприймати інтерпретацію встановлених даним актом відносин і зв'язків, правил поведінки, а також виходити з тієї правової оцінки досліджених відносин, яка була їм дана (ч. 3 ст. 61 ЦПК України).

Проведене дослідження дозволяє зробити такі **висновки**.

Ефективність норми договору знаходиться в прямій залежності від рівня якості договору, тобто від того, наскільки вдало сторони сформулювали правила останнього для себе. У разі якщо сторони не здатні були виробити договірні правила, ефективність вирішення договірного спору буде залежати від того, наскільки оптимальний і універсальний варіант загального правила закріпив законодавець.

Ефективність судового правозастосування залежить від того, наскільки професіонально грамотно і вміло діють судді під час вирішення договірного спору. При цьому тлумачення умов договору може бути як самостійною метою судово-

го розгляду, так і частиною суддівського розсуду під час вирішення договірною спору.

Особливість суддівського правозастосування під час вирішення договірного спору, полягає в тому, що суд, наділений відповідно до закону владними повноваженнями, вирішуючи конкретний правовий конфлікт, не тільки узгоджує свою діяльність з правовими розпорядженнями (процесуальною формою), але і базує свої висновки на нормах договору, укладеного сторонами, а також законодавства та права.

Застосування судом договірних норм до спірних правовідносин є особливою формою реалізації права. Тлумачення судом договірних норм — це комплекс розумових і фактичних, організаційних і юридичних операцій (дій) суб'єкта правозастосування — суду, що має на меті забезпечити нормальний перебіг процесу реалізації приписів договору.

Рішення суду, у разі набрання ним законної сили, як акт судового правозастосування, яким правовий конфлікт вирішений по суті, має преюдиціальну силу — зобов'язує всіх суб'єктів сприймати інтерпретацію встановлених даним актом відносин і зв'язків, правил поведінки, а також виходити з тієї правової оцінки досліджених відносин, яка була їм дана.

Примітки

1. Але цей принцип має своє негативне і своє позитивне вираження. Насамперед, з негативної сторони, принцип договірної волі позначає те, що проти своєї волі ніхто не зобов'язаний вступати в договір. З позитивної сторони принцип договірної волі позначає право приватних осіб укладати договори будь-якого змісту. — Покровский И.А. Основные проблемы гражданского права. — М.: Статут, 1998. — С. 250.
2. Як збачається з узагальнення Апеляційного суду Одеської області, в судовій практиці з'явилась значна кількість справ, викликаних зверненням до суду через неможливість своєчасного виконання прийнятих на себе зобов'язань як з повернення кредиту, так і вкладу через зміни у фінансовому стані учасників таких правовідносин, нерідко присутнім є і суб'єктивний фактор небажання з різних підстав повернути отримане. Так, до загальних судів м.Одеси та Одеської області протягом 2009 р. найшло біля 5000 справ зазначеної категорії, предметом апеляційного перегляду апеляційним судом Одеської області було 154 справи, з них 86 справ залишено без змін, 29 рішень змінено, 39 рішень скасовано. Згідно зі статистичними даними, наданими апеляційними судами України Верховному Суду України, у 2009 р. на розгляді місцевих судів по першій інстанції перебувало 197,6 тис. цивільних справ, які впливають з кредитних відносин. Найбільша кількість таких справ зафіксована у судах м. Києва — 22,5 тис., областей: Миколаївської — 21 тис., Дніпропетровської — 15,8 тис., Харківської — 12,8 тис., Запорізької — 11,2 тис. та АР Крим — 10,8 тис. Якщо брати умовні показники, то серед оскаржених рішень суду першої інстанції майже кожне п'яте — це договірний спір.

Література

1. Дрішлюк А. І. Форми і тенденції розвитку системи джерел цивільного права України // Методологія приватного права: сучасний стан та перспективи розвитку : зб. матеріалів II наук.-практ. конф. — К., 2009. — С. 81–86.
2. Кодифікація приватного (цивільного) права України / за ред. А. Довгерта. — К.: Укр. центр правничих студій, 2000. — 336 с.
3. Покровский И. А. Основные проблемы гражданского права / И. А. Покровский. — М.: Статут, 1998. — 353 с.
4. Луць А. В. Свобода договору в цивільному праві України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук / А. В. Луць ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. — К., 2001. — 16 с.

5. Танага А. Н. Принцип свободы договора в гражданском праве России / А. Н. Танага. — С.Пб. : Юрид. центр, 2003. — 211 с.
6. Васьковский Е. В. Учение о толковании и применении гражданских законов / Е. В. Васьковский. — М. : Центр «ЮрИнфоР», 2002. — 507 с.
7. Пиголкин А. С. Толкование нормативных актов в СССР / А. С. Пиголкин. — М. : Юриздат, 1962. — 166 с.
8. Черданцев А. Ф. Толкование советского права / А. Ф. Черданцев. — М. : Юрид. лит., 1979. — 168 с.
9. Дюрягин И. Я. Применение норм советского права / И. Я. Дюрягин. — Свердловск, 1973. — 246 с.
10. Недбайло П. Е. Применение советских правовых норм / П. Е. Недбайло. — М. : Юрид. лит-ра, 1960. — 510 с.
11. Вильяневский С. И. Значение логики в применении правовых норм // Ученые записки Харьковского юридического института имени Л. М. Кагановича. — 1948. — Вып. 3.
12. Цивільне право України : підручник / Є. О. Харитонов, Н. О. Санахметова. — К. : Істина, 2003. — 776 с.
13. Цивільне право України : підручник. У 2 кн. Кн. 1 / О. В. Дзера (кер. авт. кол.), Д. В. Боброва, А. С. Довгерт [та ін.]; за ред. О. В. Дзери, Н. С. Кузнецової. — 2-ге вид., допов. і переробл. — К. : Юрінком Інтер, 2004. — 736 с.
14. Цивільне право України : навч. посіб. / за ред. Є. О. Харитонов, Н. Ю. Голубової. — К. : Істина, 2009. — 280 с.
15. Брагинский М. И. Договорное право. Кн. 1. Общие положения / М. И. Брагинский, В. В. Витрянский. — М. : Статут, 2001. — 842 с.
16. Харитонов Є. О. Цивільне право України. Елементарний курс / Є. О. Харитонов, А. І. Дрішлюк. — Суми, 2006. — 352 с.
17. Цивільне право України. Альбом схем : навч. посіб. — Вид. 3-тє, переробл. та допов. / за ред. Є. О. Мічуріна. — Х., 2010. — 448 с.
18. Цивільне право України : навч. посіб. / за ред. І. А. Бірюкова, Ю. О. Заїки. — К., 2004. — 224 с.
19. Заїка Ю. О. Українське цивільне право : навч. посіб. / Ю. О. Заїка. — 2-ге вид., змін. і допов. — К. : Всеукраїнськ. асоц. видавців «Правова єдність», 2008. — 368 с.
20. Аверин А. В. Судебное правоприменение и формирование научно-правового сознания судей (проблемы теории и практики) : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.01 / А. В. Аверин. — Саратов, 2004. — 382 с.
21. Ромовська З. Українське цивільне право. Загальна частина : підручник / З. Ромовська. — 2-ге вид., допов. — К. : Алерат, КНТ : ЦУЛ, 2009. — 594 с.
22. Боднар Т. В. Договірні зобов'язання в цивільному праві : навч. посіб. / Т. В. Боднар. — К. : Юстиніан, 2007. — 280 с.
23. Цивільне право України : підручник. У 2 т. Т. 1 / В. І. Борисова (кер. авт. кол.), Л. М. Баранова, І. В. Жилінкова [та ін.]; за заг. ред. В. І. Борисової, І. В. Спасибо-Фатєєвої, В. Л. Яроцького. — К. : Юрінком Інтер, 2004. — 480 с.
24. Папкова О. А. Усмотрение суда / О. А. Папкова. — М. : Статут, 2005. — 413 с.
25. Чечот Д. М. Административная юстиция (проблемы применения) / Д. М. Чечот. — Л., 1979. — 133 с.
26. Комиссаров К. Н. Творческий характер судебной деятельности // Правоведение. — 1976. — № 3. — С. 63–66.
27. Барак А. Судейское усмотрение / А. Барак. — М. : Норма, 1999. — 364 с.
28. Белянєвич О. А. Господарське договірне право України (теоретичні аспекти) / О. А. Белянєвич. — К., 2006. — 592 с.
29. Рафиков Р. Р. Судебное правоприменение теоретико-правовой анализ : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01 / Р. Р. Рафиков. — Уфа, 2006. — 163 с.
30. Загайнова С. К. Судебные акты в механизме реализации судебной власти в гражданском и арбитражном процессе / С. К. Загайнова. — М. : Волтере Клуверс, 2007. — 400 с.
31. Войтович Е. П. Судебная практика в механизме гражданско-правового регулирования : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / Е. П. Войтович. — Новосибирск, 2006. — 156 с.
32. Лічман Л. Г. Підвищення ефективності правозастосування в контексті строків розгляду цивільних справ // Вісник Верховного суду України. — 2009. — № 3. — С. 43–48.
33. Лічман Л. Г. Щодо актуальності дослідження судового правозастосування // Актуальні про-

- блеми юридичної науки : зб. тез міжнар. наук. конф. «Восьмі осінні юридичні читання» (м. Хмельницький, 13–14 листоп. 2009 р.) : у 4 ч. — Хмельницький : Вид-во Хмельницького ун-ту упр. та права, 2009. — Ч. 3. — С. 468–470.
34. Теория и практика применения норм гражданского права / под ред. Н. М. Коршунова, Ю. Н. Андреева. — М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2004. — 415 с.
35. Практика застосування окремих норм Цивільного кодексу України / [А. Г. Ярема, А. В. Гнатенко, Л. І. Григорєва та ін.]. — К. : Ін Юре, 2008.
36. Балюк М. І. Практика застосування Цивільного процесуального кодексу України. Цивільний процес у питаннях та відповідях / М. І. Балюк, Д. Д. Луспенник. — Х., 2008. — 707 с.
37. Коментар судової практики розгляду житлових спорів / М. К. Галянтич, А. І. Дрішлюк, Л. Г. Лічман, В. М. Махінчук. — К. : Юрінком-Інтер, 2008. — 416 с.
38. Справи про відшкодування шкоди в судовій практиці : навч.-метод. посіб. / [А. І. Дрішлюк, В. І. Дрішлюк, Л. О. Сєпіова та ін.]; заг. ред. В. В. Луця ; наук. ред. М. К. Галянтич. — О. : ОДУВС, 2009. — 428 с.
39. Теорія держави та права : (енциклопедичний курс) : підручник. — Х. : Еспада, 2006. — 776 с.

Анотація

Молодецький Р. А. Судове правозастосування як особливий вид правореалізації (в аспекті тлумачення договору). — Стаття.

Стаття присвячена дослідженню проблем тлумачення договору в процесі судового правозастосування, яке у свою чергу є особливим видом правореалізації. Проведено аналіз процесу правозастосування на стадії судового розгляду договірних спорів, проаналізовано механізми тлумачення договору з точки зору суддівського розсуду, його співвідношення з тлумаченням норм права та законодавства.

Ключові слова: договір, тлумачення договору, правозастосування, судова практика, суддівський розсуд.

Аннотация

Молодецкий Р. А. Судебное правоприменение как особый вид правореализации (в аспекте толкования договора). — Статья.

Статья посвящена исследованию проблем толкования договора в процессе судебного правоприменения, которое, в свою очередь, является особым видом правореализации. Проведен анализ процесса правоприменения на стадии судебного рассмотрения договорных споров, проанализирован механизм толкования договора с точки зрения судебного усмотрения, его соотношение с толкованием норм права и законодательства.

Ключевые слова: договор, толкование договора, правоприменение, судебная практика, судебное усмотрение.

Summary

Molodetskiy R. A. Judicial Enforcement As Special Form of Mandatory Enforcement (in the Aspect of Interpretation of a Contract). — Article.

The article covers the research problems of contract interpretation in the process of juridical enforcement which in its turn is a particular kind of mandatory enforcement. The analyses of juridical enforcement process has been conducted at the stage of contractual litigations consideration, also the mechanism of contract interpretation from the point of view of judicial discretion has been analysed as well as its correlation with legal norms and legislature interpretation.

Keywords: contract, interpretation of a contract, judicial enforcement, judicial opinion, judicial discretion.